

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500EA Den Haag

Directoraat-Generaal Belastingdienst

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

T 070
F 070
@minfin.nl
www.minfin.nl

Datum 8 april 2020
Betreft Voortgang van de hersteloperatie Toeslagen

Ons kenmerk
2020-0000073657
Uw brief (kenmerk)

Geachte voorzitter,

Op 13 maart 2020 zond ik uw Kamer, mede namens de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de kabinetsreactie¹ op het rapport van de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen (de Adviescommissie). Kort daarna zijn de maatregelen om de verspreiding van COVID-19 te beperken van kracht geworden. Ondanks dat is alles in het werk gesteld om in de hersteloperatie toeslagen snelheid te blijven maken. In deze brief ga ik in op een aantal belangrijke stappen die ik na de publicatie van de kabinetsreactie heb gezet.

Om uw Kamer in deze tijd toch zo goed mogelijk te informeren treft u bij deze brief diverse andere documenten aan:

- **De Voortgangsrapportage Toeslagen** (VGR, bijlage 1), waarin ik in meer detail beschrijf welke stappen er zijn gezet in het verbeterprogramma Toeslagen en de tijdelijke Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen. Ook ga ik in op een aantal maatregelen om te voorkomen dat dit andere ouders kan overkomen en lopende onderzoeken. Tevens besteed ik aandacht aan de reguliere uitvoering van toeslagen, het stelsel rondom toeslagen en overige zaken.
- De antwoorden mede namens de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op de vragen die de leden van een aantal fracties van de vaste Kamercommissie voor Financiën in een **schriftelijk overleg over de kabinetsreactie** hebben gesteld (bijlage 2);
- De antwoorden van de vragen van het lid Omtzigt over **Elektronisch Berichtenverkeer** (bijlage 3);
- De antwoorden op de vragen van de leden van de vaste Kamercommissie voor Financiën **over FTM en toeslagenaffaire** (bijlage 4);
- De antwoorden op de vragen van het lid Leijten over **'morele corruptie' en business case Fraude en over beschermingsbewind** (bijlage 5);
- **De instellingsbesluiten van diverse onafhankelijke commissies** die een belangrijke rol hebben in het kader van de hersteloperatie (bijlage 6).

¹ Kamerstukken II, 2019/20, 31066, nr. 613.

Parallel aan deze brief zend ik u tenslotte, [mede namens de staatssecretaris van Financiën, Fiscaliteit en Belastingdienst], de eerder aan uw Kamer toegezegde brief over de Fraude Signaleringsvoorziening (FSV). In deze brief ga ik in op applicatie en de achtergrond en het gebruik van de FSV en de rol van FSV bij toeslagen.

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Ons kenmerk
2020-0000073657

Voor de volledigheid meld ik u dat de second opinion ambtsmisdrijven en het onderzoek van de Autoriteit Persoonsgegevens naar etnisch profileren nog niet zijn afgerond en om die reden nog niet met uw Kamer kunnen worden gedeeld. Zodra deze beschikbaar zijn, zal ik uw Kamer nader informeren. Ik ga daar in de VGR nog kort nader op in.

Communicatie met ouders

Ik vind het van groot belang om het contact met gedupeerde ouders te blijven opzoeken. De huidige situatie rondom COVID-19 vormt een extra uitdaging bij het contact met deze ouders. Fysieke bijeenkomsten zoals die waren aangekondigd in de kabinetsreactie zijn niet mogelijk. Ik heb na het verschijnen van het eindrapport van de Adviescommissie en de kabinetsreactie alle ouders die zijn betrokken in CAF dossiers een brief gezonden. Ik heb hen daarin gewezen op twee webinars op 30 maart en 2 april. Op 30 maart is ook gestart met het benaderen van burgers die hun telefoonnummer achter hebben gelaten naar aanleiding van het 'Webinar ouderbijeenkomsten'.

Er hebben aan de twee webinars in totaal 1140 ouders deelgenomen. Het betreft ouders die betrokken zijn bij CAF-dossiers, een opzet/grove schuld (O/GS) kwalificatie hebben gehad en ouders die zichzelf hebben gemeld. Uit een evaluatie achteraf blijkt dat de webinars door ouders goed worden gewaardeerd. Ik zal op deze manier contact met ouders blijven zoeken.

Naar aanleiding van mijn aanbod hebben vele ouders aangegeven het op prijs te stellen mij ook persoonlijk te spreken. Er hebben zich ruim 300 ouders gemeld met wie ik persoonlijke gesprekken heb gevoerd of nog ga voeren. Ik spreek nog elke week meermaals met ouders. Deze gesprekken zijn voor mij zeer waardevol en zal ik blijven voeren. Alle ouders waarmee ik heb gesproken hebben inmiddels ook een persoonlijke zaakbehandelaar om hen te ondersteunen in het vervolgtraject.

Compensatie; aanpassingen van regelgeving

Alle ouders uit het CAF 11-dossier die een aanspraak hebben op compensatie en waarvan de contactgegevens bekend zijn, hebben inmiddels compensatie ontvangen. Voor de ouders die mogelijk zijn gedupeerd in andere CAF-dossiers dan CAF-11 geldt dat de voorbereidingen voor de beoordeling van dossiers in volle gang zijn. Ik streef ernaar om uiterlijk in juni te starten met de beoordeling van de eerste categorie dossiers 'waarschijnlijk vergelijkbaar met CAF 11'.

In de kabinetsreactie is aangegeven dat ik zowel voor de compensatie van ouders gedupeerd in CAF-dossiers als voor ouders gedupeerd door de hardheid van het stelsel op zo kort mogelijke termijn regelgeving zal introduceren om de compensatie en reparatie mogelijk te maken. Op 22 april jl. is het Verzamelbesluit toeslagen gepubliceerd in de Staatscourant. Daarin is voorzien in de mogelijkheid om met terugwerkende kracht het beleid inzake proportioneel toekennen van de kinderopvangtoeslag toe te kunnen passen. Onherroepelijk

geworden beschikkingen kinderopvangtoeslag kunnen worden herzien tot vijf jaar in het verleden. Hetzelfde geldt voor de mogelijkheid tot matiging van de terugvordering kinderopvangtoeslag in bijzondere situaties. Daarmee kan een start worden gemaakt met de reparatie van het 'alles-of-niets'-karakter van de wet voor de periode tot vijf jaar in het verleden. Voor besluiten van meer dan vijf jaar geleden werk ik op dit moment aan een spoedwetsvoorstel, zoals aangekondigd in de brief van 14 april jongstleden.²

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2020-0000073657

In dit spoedwetsvoorstel wordt de uitbreiding van de bestaande hardheidsclausule en de invoering van een zogenoemde hardheidsregeling in de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir) opgenomen. Dit voorstel zal op korte termijn bij uw Kamer worden ingediend. Ik beoog de maatregelen in dit wetsvoorstel in werking te laten treden met ingang van 1 juli 2020, zodat zo spoedig mogelijk kan worden begonnen met uitbetalingen aan de getroffen ouders.

In de kabinetsreactie heb ik ook aangegeven dat, in aanvulling op de compensatieregeling voor CAF-zaken en de daarin opgenomen forfaitaire bedragen voor materiële en immateriële schade, ik het mogelijk maak dat ouders in schrijnende gevallen meer schade vergoed krijgen. Deze regeling wordt nog nader uitgewerkt. Ik stel in ieder geval een onafhankelijke commissie in die tot taak heeft verzoeken van ouders om meer schade vergoed te beoordelen. Het oordeel van deze commissie zal steeds door Toeslagen worden gevolgd. De Commissie aanvullende schadevergoeding werkelijke schade zal binnen enkele weken worden ingesteld.

Herstelorganisatie

In de brief van 27 februari is de crisisorganisatie aangekondigd.³ Ik heb binnen die organisatie een Strategisch Crisisteam (hierna: SCT) ingericht om de crisisorganisatie via korte lijnen te besturen. Het Strategisch Crisisteam staat onder leiding van de [] van het Ministerie van Financiën. Het SCT bestaat uit leden uit alle benodigde disciplines en departementen, waaronder ook het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Het SCT komt momenteel twee keer per week bij elkaar om voortgang te bespreken, obstakels weg te nemen en richting te geven aan de organisatie.

Daarnaast heb ik een Bestuurlijke Adviesraad opgericht, waarin experts van verschillende relevante disciplines inmiddels zijn benoemd om de crisisorganisatie te adviseren in de hersteloperatie. De eerste vergadering van de Bestuurlijke Adviesraad vond plaats op 31 maart jongstleden. Ook ben ik bezig een ouder- en kindpanel op te richten om het belangrijkste perspectief – dat van betrokken ouders en kinderen – op continue wijze te borgen in ontwerp, communicatie en uitvoering van toeslagen.

Ook is de uitvoeringsorganisatie druk bezig met het werven en opleiden van personeel en het inregelen van processen en systemen. We werken samen met gemeentes om te bezien hoe we burgers bredere ondersteuning kunnen bieden dan alleen compensatie en reparatie van kinderopvangtoeslag. Inmiddels is met 3 van de 13 gemeenten in de kopgroep een pilot gestart.

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/04/14/overzicht-wetgeving-toeslagen>

³ Kamerstukken II, 31066, nr. 607.

Ik streef ernaar om uiterlijk in juni de uitvoeringsorganisatie operationeel te hebben om ouders te ondersteunen en de compensatie- en hersteloperatie te gaan uitvoeren.

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Ons kenmerk
2020-0000073657

Cultuur bij Toeslagen

Zoals ik eerder heb aangegeven, besteed ik veel aandacht aan cultuur en leiderschap binnen Toeslagen. Als eerste stap daarin worden nu de voorbereidingen getroffen voor een serie gesprekken met medewerkers en leidinggevenden. In die gesprekken wordt gereflecteerd op de uitvoering van de toeslagenregelgeving vanaf 2012, ook op basis van de ervaringen van gedupeerde ouders en de rapporten van de Adviescommissie en de ADR.

Deze gesprekken zijn gericht op een reconstructie van de toeslagenaffaire en de verschillende rollen van de betrokken organisaties en afdelingen daarin. Daar wordt stilgestaan bij wat er fout is gegaan en bij de achterliggende waarden, keuzes, overwegingen en intenties. De uitkomsten van dit proces moeten de basis bieden voor de stapsgewijze ontwikkeling van een nieuwe cultuur en een nieuw "waardenkompas". Dat wordt vormgegeven in een goede wisselwerking met de vernieuwing van de dienstverlening met meer ruimte voor maatwerk. Stap voor stap en dicht op de werkpraktijk. De ervaringen die worden opgedaan in de hersteloperatie worden daarbij benut.

Omdat in dit proces persoonlijke gesprekken een centrale rol spelen, loopt dit vanwege de huidige situatie met COVID 19 wel enige vertraging op. Wel zijn inmiddels de in de brief van 11 januari 2020 aangekondigde personeelsraadspersonen benoemd.⁴

Verbeteringen in het toeslagenstelsel

De problemen bij de kinderopvangtoeslag hebben laten zien dat het toeslagenstelsel aangepast moet worden. Er moet een betere balans komen tussen de complexiteit van het stelsel en het doenvermogen en de zelfredzaamheid van burgers.

Zoals aangekondigd in de kabinetsreactie van 13 maart wordt in lijn met de in januari door uw Kamer unaniem aangenomen motie Lodders c.s.⁵ wetgeving voorbereid om verbeteringen en alternatieven door te voeren op weg naar een beter en menselijker systeem. Het kabinet streeft ernaar op Prinsjesdag, als onderdeel van het pakket Belastingplan 2021, een afzonderlijk wetsvoorstel bij uw Kamer in te dienen met maatregelen ter verbetering van de uitvoerbaarheid van Toeslagen.

Daarnaast vindt de voorbereiding plaats van de kabinetsreactie op het IBO Toeslagen.⁶ Deze kabinetsreactie staat vooral in het teken van het uitvoering geven aan de eveneens door uw Kamer unaniem aangenomen motie Bruins/Van Weyenberg c.s. over de toekomst van het toeslagenstelsel.⁷

In het Verzamelbesluit Toeslagen zijn vooruitlopend op wetswijzigingen al drie andere aanpassingen opgenomen om enkele hardheden van het toeslagenstelsel

⁴ Staatscourant 2020-21177 besluit personeelsraadspersonen.

⁵ Kamerstukken II 2019/20, 31066, nr. 582.

⁶ Kamerstukken II 2019/20, 31066, nr. 617.

⁷ Kamerstukken II 2019/20, 31066, nr. 558.

te verzachten. Het Verzamelbesluit Toeslagen is op 22 april jl. in de Staatscourant gepubliceerd en ik heb uw Kamer op diezelfde datum daarover geïnformeerd.

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Daarnaast heb ik eerste stappen gezet om ouders met beperkt doenvermogen te ondersteunen bij het actueel houden van hun gegevens. Het merendeel van de toeslaggerechtigden weet zich hiervoor goed bediend met het digitaal aanvragen en wijzigen en het geautomatiseerd berekenen en ontvangen van toeslagen. Dit geldt echter niet voor alle ouders. Daarom worden dit jaar alle kinderopvanginstellingen gevraagd om maandelijks de afgenomen opvanguren in te sturen. Met deze informatie zullen ouders worden geattendeerd als er een aanwijzing is dat de toeslag moet worden bijgesteld. Deze attenderingen zullen via een app worden gestuurd die binnenkort voor alle ouders ter beschikking komt. Hierin kunnen ook de gegevens van de toeslagen worden geraadpleegd en wijzigingen worden ingevoerd. Ook zal in het voorjaar worden gestart met het telefonisch benaderen van ouders met deze attenderingen. Daar waar blijkt dat ouders meer begeleiding nodig hebben in het goed aanvragen en aanpassen van de toeslag zal dit worden geboden. Deze persoonlijke benadering is op kleine schaal uitgetest en binnen enkele weken gereed voor bredere toepassing als voldoende capaciteit is aangetrokken.

Ons kenmerk
2020-0000073657

Ten slotte

In de kabinetsreactie heb ik aangegeven dat de uitvoering van de aanbevelingen van de Adviescommissie en de overige maatregelen uit die brief de eerste stap naar herstel van vertrouwen zijn. De uitvoering is inmiddels ter hand genomen maar er ligt nog een lange weg voor ons. Ik zeg toe u mee te nemen bij het vervolg en vertrouw op uw steun.

Hoogachtend,

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane,

Alexandra C. van Huffelen